

Társadalmi figyelem, mint a legnagyobb nevelő erő

Kerekasztal-beszélgetésen értékelték az alapfokú zeneoktatás helyzetét

 Kiss Eszter Veronika

Bár sikeres volt a hangszercsere program, komoly problémát jelent, hogy a hangszerek karbantartási költsége nem szerepel az intézmények éves költségvetésében. Nem megoldott a népszerű hangszerek, mint például a gitár szaktanári ellátása, és a zenekaroknál is jelentkező probléma, a hiányhangszerek kérdése sokkal mélyebbre vezet, mint a zeneiskolák lehetőségei, ezen a téren óriási hátrányban van a vidék. Helyben elérhető szaktanárok híján egy átlagos vidéki gyerek a zeneiskolában ugyanis nem is találkozik oboával vagy fagottal, így nem is tudja ezt a hangszerrel választani.

A Magyar Zenei Tanács 2022. február 26-án szakmai kerekasztal-beszélgetést tartott az alapfokú zeneoktatás helyzetéről, kihívásairól és lehetőségeiről a nemrég megnyílt Magyar Zene Házában. A beszélgetésen Ember Csaba, a Magyar Zeneiskolák és Művészeti Iskolák Szövetségének (MZMSZ) elnöke, Magyar Margit, MZMSZ általános elnökhelyettese, a Tóth Aladár Zeneiskola AMI igazgatója, Kocsis Zoltán, a Nagykátai Liszt Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény intézményvezető helyettese és Nagy Sándor, a Balmazújvárosi Alapfokú Művészetoktatási Intézmény intézményvezetője válaszoltak azokra a kérdésekre, amelyeket előzetesen elküldhettek az érdeklődők a témában. A beszélgetést Dr. Váradi Judit egyetemi docens, a Magyar Zenei Tanács elnökségi tagja vezette.

Magyarországon 70 éve, 1952 óta van alapfokú állami zeneoktatás, jelenleg 740 állami fenntartású művészeti iskola működik, amelyek ősz óta már hat művészeti ágban oktatják a gyermekeket. A Covid hatásait a növendéklétszámra nem ismerjük, de az kiderült egy korábbi felmérésből, hogy 2016 és 2020 között érdemi változás, sem drasztikus csökkenés, sem növekedés nem történt a Magyarországon zenét tanuló gyermekek számát illetően.

Magyar Margit hangsúlyozta: az iskolák mindent megtesznek annak érdekében, hogy elérjék a gyermekeket, a baba-mama foglalkozásoktól kezdve az úgynevezett hangszersimogatókig. A beszélgetés fontos témája volt az elmúlt években lezajlott hangszercsere program, amelyért 16 évet küzdöttek a szakemberek és a szervezetek. Abban minden résztvevő egyetértett, hogy ez a program óriási segítséget nyújtott a zeneiskoláknak, ugyanakkor Magyar Margit arra hívta fel a figyelmet, hogy a megérkezett hangszerek karbantartását tervezni kell, és ez egy forrásigény. Beszélt arról is, hogy az intézmények attól tartottak, hogy évekig nem lesz újabb hasonló lehetőség, ezért a nagyobb értékű hangszerekre koncentráltak, azonban ezekhez a tartozékok, a vonók, tokok beszerzésére is szükség volt, illetve a XXI. század igényeihez alkalmazkodva szükség lenne zenei IKT-eszközökre is az oktatásban, példaként említve a zenei előképzőben a tapintás-érzés fejlesztése érdekében a Handsonic elnevezésű zenei elektroakusztikus hangszer. Nagy Sándor felhívta a figyelmet arra, hogy ez a hangszercsere program normatív támogatásként működött, vagyis a növendéklétszám határozta meg a maximális összeget, ezért a kisebb zeneiskolák szá-

mára lehetetlenné vált a nagyobb értékű hangszerek, például a zongora megvásárlása. Ember Csaba elmondta: egy intézményvezetőnek bár pontosan kellene tudnia, mégsem látja az éves költségvetésben a karbantartásra használható összegkeretet. „Az nem lehet, hogy mindig egy minisztériumi programban kelljen olyasmire várni, amit az éves költségvetésnek kellene a része legyen” – fogalmazott. Arról is beszélt, hogy ha a művészetoktatást segíteni akarjuk, akkor az a segítség, hogy világosan kimutatható a bérköltségek és a rezszi, a fűtés-világítás mellett a felújítási-karbantartási költség, amely természetes feladata minden fenntartónak.

Téma volt a hiányhangszerek és bizonyos hangszerekre való túljelentkezés kérdése is. A túljelentkezés problémája a tanárhiány, és hogy a tanárképzés nem követi a hangszerek népszerűségének változásait, a hiányhangszerek kérdése azonban nagyon összetett probléma része és távolabbra mutat. „Mind a felsőoktatásba, mind a zenekarokba begyűrűzött az a probléma, hogy vannak hiányhangszerek, mint például az oboa, a fagott vagy a nagybőgő. A tapasztalat az, hogy a körülmények elég sok esetben felülírják a szándékot. Hiába szeretnék én oboa vagy fagott tanszakot indítani Nagykátán, nem tudnék – mondta Kocsis Zoltán, aki azt is hozzátette: azért nem tudna, mert helyben nincs olyan szakember, aki a feladatot el tudná látni. Ugyanakkor ez tovább gerjeszti a folyamatot, hiszen emiatt egy átlagos vidéki gyerek a zeneiskolában nem is találkozik oboával vagy fagottal, így nem is lesz belőle a hangszernek sem játékos, sem tanára, akkor sem, ha egyébként a zenei pályát választja. Ember Csaba utalt arra, hogy ez összefügg a hangszeres tanárok társadalmi és anyagi megbecsülésével is, hiszen, ha az oboatanári pálya nem tudja a biztos megélhetés képét mutatni, akkor az oboán tanuló gyermek nem megy oboatanárnak, így aztán az utána következő generáció már ha szeretne sem tud ezen a hangszeren tanulni. Elhangzott az is: hangszerrel függetlenül probléma, hogy a szülő a zenetanári pályát nem látja biztos egzisztenciának a gyermeke számára, ezért a tanársággal fontos lenne foglalkozni a felsőoktatásban is.

Lapunk következő számában a felmerült kérdésekről részletesen is beszélgetünk Dr. Váradi Judit egyetemi docenssel, a Magyar Zenei Tanács elnökségi tagjával, aki a kerekasztal-beszélgetést vezette.